

Engelske låneords rolle i dansk fonologi

Camilla Søballe Horslund
Aalborg Universitet

Når ord lånes ind i et andet sprog, tilpasses deres lydstruktur typisk til importsprogets fonologi, men nogle gange tilpasses bestemte aspekter af lydstrukturen i låneord ikke selvom disse er i strid med importsprogets fonologi. Sådan en mangel på tilpasning er stærkt udbredt i dansk indlån af mange engelske ord. For eksempel bryder ord som *app*, *black*, *gangster*, *team*, *pool*, *band*, *creative*, *match*, *weekend* og *thriller* på forskellige måder med lydstrukturen i hjemlige danske ord. Jeg præsenterer i denne artikel mine første spæde spadestik i bestræbelsen på at undersøge hvilken rolle engelske indlån med lydstrukturer som dem i *app*, *black*, mv. spiller i dansk fonologi; tilhører de samme fonologiske system som hjemlige danske ord eller bør de tilskrives en særskilt låneordsfonologi? Med udgangspunkt i ordoptællinger i GLAD-databasen og leksikalske frekvenser fra daTenTen20 diskuterer jeg hvor meget disse lydstrukturer fylder i dansk fonologi rent kvantitativt, og hvad den slags frekvensbetragtninger kan sige om ordenes fonologiske status ud fra en psykolingvistisk betragtning. De observerede frekvensmønstre tyder på at ord med disse lydstrukturer ikke nødvendigvis bør behandles som en samlet gruppe, men at det er sandsynligt at ord med lydstrukturer som dem i *app*, *black*, *team*, *pool*, *band*, *match* og *weekend* er stærkere integreret i dansk fonologi end ord med lydstrukturer som dem i *gangster*, *creative* og *thriller*.

1. Importation af engelske låneord i dansk

Heidemann Andersen og Rathje (2008; Rathje 2006; Heidemann Andersen 2007) er mig bekendt de eneste der har undersøgt engelske indlån der bryder med dansk fonologi. Deres undersøgelser tyder på at

nogle af disse indlån tilpasses til dansk fonologi, mens andre ikke gør. Manglende tilpasning af lydstrukturer der er i strid med importsprogets fonologi kaldes importation (Kang 2011), og dette fænomen findes for eksempel i ord som *app*, *black*, *gangster*, *team*, *pool*, *band*, *creative*, *match*, *weekend* og *thriller*, idet de fremmede lydstrukturer i disse og lignende ord ofte bibeholdes når de lånes ind i dansk.

Den manglende tilpasning af mange engelske låneord til dansk fonologi er sandsynligvis relateret til danskernes udbredte kendskab til engelsk (Thøgersen & Preisler 2023). Graden af importation korrelerer nemlig med graden af tosprogethed (fx Paradis & LaCharité 1997), hvilket skyldes at det er tosprogede der driver indlånene (Poplack et al. 1988; Field 2002), og at indlånere ofte forsøger at imitere udtalen af fremmede ord efter bedste evne (Danesi 1985: 18-19). Paradis og LaCharité (2011) argumenterer for at dette intentionelle aspekt af importation er et forsøg på at få importsprogets fonologiske system til at rumme disse fremmede lydstrukturer. Spørgsmålet er så **hvordan** disse fremmede lydstrukturer rummes i importsprogets fonologi, dvs. hvorvidt indlånte lydstrukturer tilhører samme fonologiske system som hjemlige ord (fx Paradis & LaCharité 1997) eller om de tilskrives en særskilt låneordsfonologi (fx Silverman 1992).

I en dansk sammenhæng gør Grønnum (2005: 209-213, 2007: 37-41) sig til talsmand for at udskille en række låneord fra beskrivelsen af dansk fonologi og i stedet beskrive disse ved hjælp af en særlig låneordsfonologi. Grønnum udskiller netop de låneord der afviger fra fonologien i hjemlige danske ord, herunder de føromtalte engelske indlån med lydstrukturer som dem i *app*, *black*, mv. *Weekend* og *thriller* udgør brud på segmentelle restriktioner fordi danske arveord ikke har [w θ], mens *app*, *black*, *gangster*, *team*, *pool*, *band*, *creative* og *match* udgør brud på fonotaktiske restriktioner:

- *App* har kort [æ] foran en tautosyllabisk labial konsonant, hvor danske arveord har [a] som i *lap*, *mappe* og *kappe*, mens *black* har kort [æ] foran en tautosyllabisk velær konsonant, hvor danske arveord har [a] som i *snakke*, *lak* og *tak*. I danske arveord optræder kort [æ] kun foran tautosyllabiske alveolære konsonanter som i *kat*, *man* og *tal*.
- *Team*, *pool* og *band* er enstavelsesord med lang vokal uden stød, hvilket ikke findes i danske arveord. Monosyllabiske danske

arveord har enten kort vokal som i *mat*, *tæt*, og *bus* eller lang vokal med stød som i *hus*, *gal* og *lim*. Dette er dog en sandhed med modifikationer idet mange, især jyske, varianter af dansk har apokope (tab af finalt [ə]) (Petersen et al. 2021: 148-149) hvorved ord som *huse*, *gale* og *lime* udtales med lang vokal og uden stød. Det er derfor et åbent spørgsmål om ordpar som *time* – *team*, *line* – *lean* og *mine* – *mean* er homonyme i dansk hvis det første ord i hvert par udtales med apokope. Desuden udgør ord med historisk /ar/, så som *bark* og *mark*, en systematisk undtagelse.

- *Gangster* har lang vokal foran [ŋ], hvilket ikke findes i danske arveord hvor [ŋ] kun optræder efter korte vokaler som i *sanger*, *ringe* og *længe*.
- *Creative* har postvokalisk finalt [v], hvor danske arveord har [ʊ] som i *hav*, *ræv* og *siv*. Danske arveord har kun finalt [v] efter [l] som i *ulv*, *hvælv* og *skælv*.
- *Match* har stavelsesfinalt [ɐ], mens [ɐ] kun optræder stavelsesinitialt i danske arveord som i *sjæl*, *sjov* og *sjippe*.

Man kan have teoretiske grunde til at behandle låneord som en del af det almindelige fonologiske system eller som sit eget særskilte fonologiske system, men hvis man som jeg søger en psykologisk plausibel fonologisk beskrivelse, dvs. en plausibel beskrivelse af sprogbrugernes mentale virkelighed (Linell 1979: 9-10), bliver det et empirisk spørgsmål om låneord er underlagt et separat fonologisk system eller ej. Emnet kan angribes empirisk fra flere vinkler. I denne artikel diskuterer jeg hvor meget lydstrukturer som dem i *app*, *black* mv. fylder i dansk fonologi rent kvantitativt, og hvad den slags frekvensbetragtninger kan sige om ordenes fonologiske status ud fra en psykolingvistisk betragtning.

2. Frekvenser i fonologi

Der findes en række forskellige frekvensmål af fonologisk relevans (se Frisch 2011 for et overblik). I denne artikel behandles to af disse, nemlig type-frekvens og token-frekvens. Type-frekvens betegner antallet af forskellige ord en lydstruktur optræder i. Lydstrukturer der optræder i mange ord, har således en høj type-frekvens. Token-frekvens betegner derimod antallet af forekomster af en lydstruktur i løbende tekst eller tale. Lydstrukturer der optræder i højfrekvente ord,

har således en høj token-frekvens. Jeg diskuterer i denne artikel hvad type-frekvenser og token-frekvenser kan bidrage med til forståelsen af hvorvidt engelske låneord med lydstrukturer som dem i *app*, *black*, mv. bør betragtes som en del af det almindelige danske fonologiske system eller som sit eget særskilte fonologiske system.

Studier har vist at lydstrukturers type-frekvens påvirker acceptabiliteten af nonsensord (fx Frisch et al. 2000), gentagelse af nonsensord (fx Vitevitch 2002) samt tendensen til fonologiske og morfofonologiske generaliseringer (fx Bybee 1995; Pierrehumbert 2001; Albright & Hayes 2003), mens et ords token-frekvens påvirker dets modstandskraft over for diakroniske ændringer (fx Bybee 2000, 2002). Frisch (2011: 3-4, min oversættelse) opsummerer effekten af de to frekvensmål således:

Token-frekvens skaber robuste, forankrede, veldefinerede kategorier gennem hyppig eksponering. Type-frekvens leder til grammatisk generalisering eftersom kategorier optræder i forskellige kontekster hvilket fremmer generalisering og parsing af enheder, formentlig drevet af kognitiv effektivitet (Bybee 2007).

På den baggrund kan man forvente at indlånte lydstrukturer med høj type-frekvens i højere grad vil blive integreret i det eksisterende fonologiske system end indlånte lydstrukturer med lav typefrekvens, og det er derfor muligt at type-frekvens modulerer hvorvidt en indlånt lydstruktur behandles som en del af det almindelige fonologiske system eller som en del af en særskilt låneordsfonologi. Ligeledes kan man forvente at ord med høj token-frekvens i højere grad vil bibeholde deres fremmedartede lydstruktur sammenlignet med ord med lav token-frekvens. Over tid vil antallet af højfrekvente ord med en bestemt indlånt lydstruktur derfor påvirke hvorvidt denne struktur bibeholdes i importsproget. Frekvensperspektivet forudsiger således at ord som *app*, *black* mv. ikke nødvendigvis behandles som en samlet gruppe, men at samspillet mellem type-frekvens og token-frekvens modulerer hvordan det enkelte ord behandles i dansk fonologi. Herved opstilles et alternativt perspektiv på hvordan fremmedartede indlånte lydstrukturer rummes i importsprogets fonologi; i stedet for at disse ord har samme fonologiske status som hjemlige ord (fx Paradis &

LaChartié 1997) eller en særskilt fonologisk status (fx Silverman 1992), afhænger deres fonologiske status muligvis af type-frekvens og token-frekvens.

3. Metode

For at få et mål for de forskellige lydstrukturers type-frekvens konstruerede jeg en liste over de engelske indlån der indeholder lydstrukturer som dem i *app*, *black* mv., ud fra den danske anglicismeliste fra Global Anglicism Database Network (GLAD-databasen) ([Publicglad - Lex'it v2024.01.30](https://publicglad.lex.it/v2024.01.30) (ivdnt.org); Gottlieb et al. 2018). Da jeg påbegyndte min optælling i maj 2024, indeholdt GLAD-databasen 15.476 danske anglicismer. Da listen ikke indeholder nogen form for lydskrift, formulerede jeg en række ortografiske kriterier til at udtrække ord med de relevante lydstrukturer.

Der er to metodiske begrænsninger forbundet med denne fremgangsmåde. For det første er forholdet mellem ortografi og fonologi i engelsk særdeles komplekst, og der er mange undtagelser til de generelle grafonemiske mønstre (fx Carr 2013: kapitel 11). Det var derfor ikke muligt at udtrække alle ord med en bestemt lydstruktur på baggrund af ortografiske kriterier alene, og mine udtræk er derfor begrænset til de ord der følger de generelle grafonemiske mønstre i engelsk. For det andet er der variation i danskeres udtale af engelske indlån (fx Heidemann Andersen & Rathje 2007). Variationen er særligt udtalt for ordet *weekend* hvor udtaler med både [w] og [v] er udbredte (Rathje 2006), mens ord som *thriller* næsten udelukkende udtales med [θ], og ord som *match* hovedsageligt udtales med [ɛ] (Heidemann Andersen & Rathje 2008). Jeg er ikke bekendt med undersøgelser af danskeres udtale af ord som *app*, *black*, *team*, *pool*, *band*, *gangster* og *creative*, men det er min erfaring at de som hovedregel udtales med de fremmede lydstrukturer beskrevet ovenfor, og det er også de eneste udtalemåder der optræder i Dansk Udtaleordbog (Schachtenhaufen 2024). Mine optællinger er derfor begrænset til ord hvor de relevante lydstrukturer er forventede, og denne forventning er altså ikke lige stærk for alle lydstrukturer.

Mine ortografiske kriterier blev omskrevet til regulære udtryk (se Tabel 1), og de ord der passer på de regulære udtryk, blev udtrukket vha. Python¹.

¹ Tak til min kære mand, Mikkel Marqvorsen, for arbejdet med Python-koden.

TYPE	FORKLARING	REGULÆRE UDTRYK
APP	Kort [æ] foran labial konsonant: ”a” efterfulgt af ”p”	’ap’
BLACK	Kort [æ] foran velær konsonant: ”a” efterfulgt af ”c”	’ac’
GANGSTER	Langt [æ] foran [ŋ]: ”an” efterfulgt af ”g” eller ”k”	’an[ɡk]’
TEAM	Enstavelsesord med langt stødløst [i]: ”ee” eller ”ea” som første vokalbogstaver efterfulgt af en eller flere konsonantbogstaver og eventuelt postkonsonantalt ”e”	^b[b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]*(ee ea)([b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]* [b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]e)\b’
TEAM	Enstavelsesord med langt stødløst [i]: ”e” som første vokalbogstav efterfulgt af et konsonantbogstav og endnu et ”e”	^b[b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]*e[b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]{1}e\b’
POOL	Enstavelsesord med langt stødløst [u]: ”oo” som første vokalbogstaver efterfulgt af et eller flere konsonantbogstaver eller et konsonantbogstav plus ”e”	^b[b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]*oo([b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]*\b [b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]*e\b)’
BAND	Enstavelsesord med langt stødløst [æ]: ”a” som eneste vokalbogstav efterfulgt af en af følgende konsonantbogstaver ”m, n, z, v, b, d, g” plus eventuelt en eller flere konsonantbogstaver	r^b[b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]*a[mnzbvdbgMNZVBDG][b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ]*s*\$’
CREATIVE	Postvokalisk finalt [v]: et af følgende vokalbogstaver ”a, e, i, o, u, y” efterfulgt af ”ve” i slutningen af et ord	’[æiouyAEIOUY]ve\b’
MATCH	Stavelsesfinalt [ɛ]: et vokalbogstav eller et konsonantbogstav efterfulgt af ”ch”, ”sh”, eller ”ge” i slutningen af et ord	’([æiouyAEIOUY] [b-df-hj-np-tv-xzB-DF-HJ-NP-TV-XZ])(ch sh ge)\b’
WEEKEND	[w]: ”w”	’w’
THRILLER	[θ]: ”th”	’th’

Tabel 1. Regulære udtryk anvendt til ordudtræk

Således blev 3.986 ord der levede op til de ortografiske kriterier, udtrukket. Derefter sorterede jeg de udtrukne ord manuelt efter deres lydstruktur hvilket resulterede i en liste på 1.443 ord. Jeg fulgte Grønnums (2005: 253-257) definition af fonologiske stavelsesgrænser i dansk (da hendes frasorteringskriterier er formuleret derudfra), hvilket vil sige at intervokaliske konsonanter før ikke-fuldvokaler hører til samme stavelse som den foregående vokal. [k] i *hacker* optræder således efter tautosyllabisk kort [æ], og [e] i *matche* optræder stavelsesfinalt. I forhold til enstavelsesord med lang stødløs vokal frasorterede jeg sammensætninger hvor første led har lang stødløs vokal, så som *team-spirit*, da dette mønster også findes i danske arveord, fx *solskin* og *halsbånd*, mens jeg bibeholdt sammensætninger med lang stødløs vokal i andet led, så som *must-read*, da dette mønster ikke optræder i danske arveord (Grønnum 2005: 237).

GLAD-databasen rummer både leksikalske lån og fraselån. Jeg frasorterede fraser på mere end tre ord da længere engelske fraser måske snarere fungerer som code-switching end som selvstændige låneord i dansk. Grænsen mellem code-switching og låneord er svær at definere (se fx Larsen 1994, Graedler 1995: 42), og min tilgang var pragmatisk, da den manuelle sortering var en tidskrævende opgave. Da ordlisten skulle samkøres med frekvensdata fra daTenTen20, frasorterede jeg låneord med en ortografisk pendant på dansk, så som *flap*, *mappe*, *gang*, *live* og *drive*. Da Sketch Engine laver token-baseret søgning på ortografisk ordniveau, reducerede jeg sammensatte ord uden bindestreg samt korte fraselån til den relevante del; *shit happens* blev således reduceret til *happens*, *carbon capture* blev reduceret til *capture* osv. Disse frasorteringer betyder at mit datasæt underrepræsenterer antallet af ord med de relevante lydstrukturer.

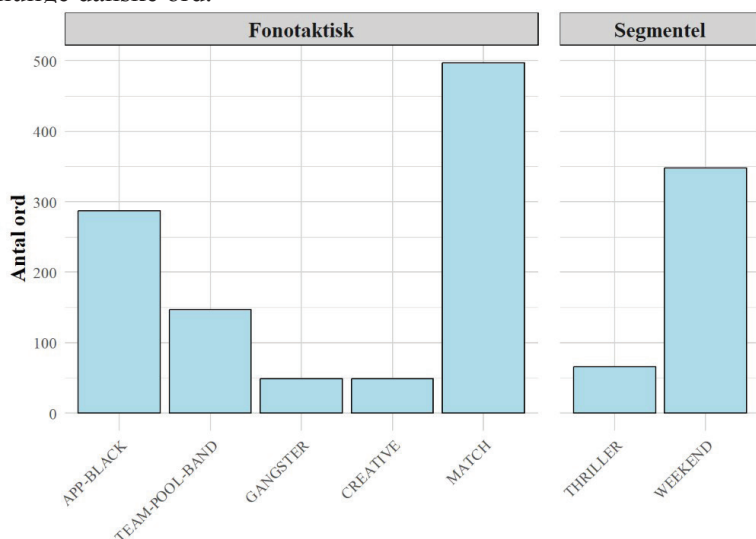
For at få et mål for de forskellige lydstrukturers token-frekvens udtrak jeg frekvenserne på alle ordene i min liste i daTenTen20 som er et lemmatiseret korpus over stilistisk varieret dansk der er publiceret af Sketch Engine ([daTenTen - Danish corpus from the web | Sketch Engine](#); se fx Kilgarrieff et al. 2014). daTenTen20 er baseret på en Webcrawler og indeholder mere end 3.4 billioner ord indsamlet i sommeren 2020. 120 af ordene i min liste fandtes ikke i daTenTen20, og det endelige datasæt indeholder derfor 1.323 ord.

4. Resultater og diskussion

I det følgende præsenterer jeg resultaterne af type-frekvensoptællinger og token-frekvensoptællinger i det samlede datasæt samt blandt de mest frekvente ord i datasættet. Undervejs diskuterer jeg hvad de observerede frekvensmønstre forudsiger om ordenes fonologiske status samt hvordan sådanne forudsigelser kan undersøges vha. psykolingvistiske lytteeksperimenter.

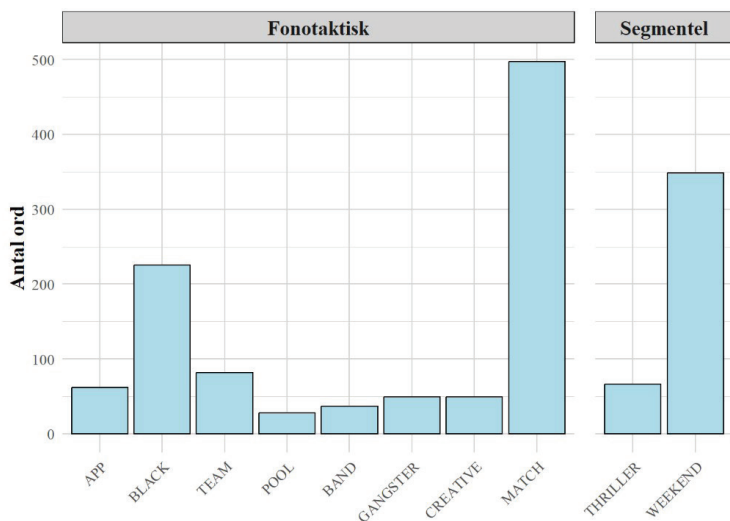
4.1 Type-frekvenser: Ordoptællinger i GLAD-databasen

Ordenes fordeling på de forskellige lydstrukturer er vist i Figur 1. Der er næsten 500 MATCH-ord, mens der kun er omkring 50 ord med hver af de følgende lydstrukturer: THRILLER, GANGSTER og CREATIVE. Lydstrukturerne WEEKEND, APP-BLACK samt TEAM-POOL-BAND fordeler sig i trin i midterfeltet. Man kan derfor på baggrund af frekvensforskningen forvente følgende acceptabilitetshierarki for nonsensord med disse lydstrukturer: 1) MATCH, 2) WEEEEKEND, 3) APP-BLACK, 4) TEAM-POOL-BAND og 5) THRILLER, GANGSTER samt CREATIVE. Dette hierarki vil kunne afprøves empirisk ved at spørge danske modersmålstalende i et lytteeksperiment om nonsensord med de forskellige lydstrukturer er mulige danske ord.

Figur 1. Ordoptællinger fordelt på lydstrukturer

Figur 2 viser fordelingen opdelt på understrukturer, dvs. hvor der skelnes mellem APP og BLACK (kort [æ] foran henholdsvis tautosyllabisk labial og velær konsonant) samt mellem TEAM, POOL og BAND (enstavelsesord med langt stødløst [i u æ]). Herved fremkommer yderligere to resultater: 1) der er 3-4 gange så mange BLACK-ord som APP-ord, og 2) antallet af TEAM-ord svarer omtrent til fællesmængden af POOL- og BAND-ord. På den baggrund kunne det være interessant at undersøge om hver lydstruktur behandles som en samlet kategori af sprogbrugerne eller om understrukturer spiller en psykologisk rolle, og i så fald om denne modificeres af understrukturernes typefrekvens. Dette vil kunne undersøges i førortaltale lytteeksperiment.

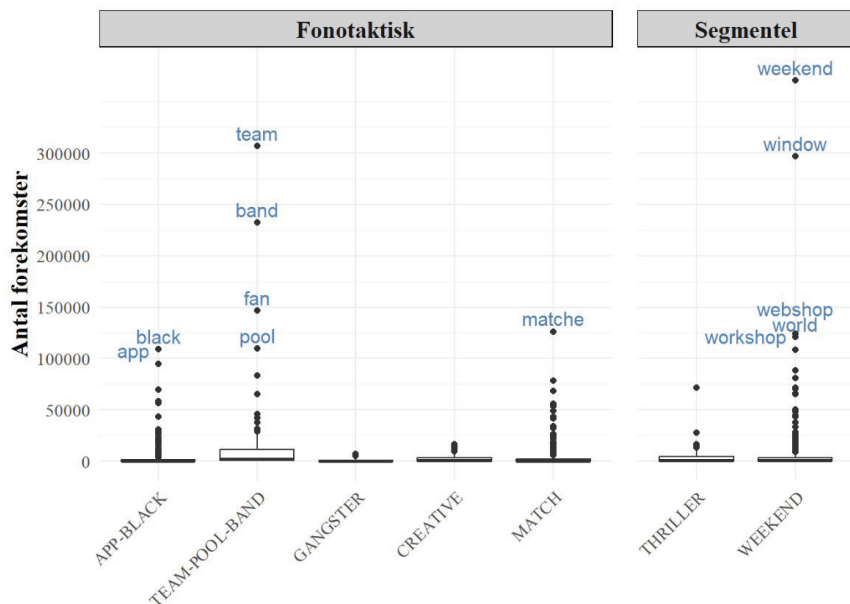

Figur 2. Ordoptællinger fordelt på understruktur

4.2 Token-frekvenser: Leksikalske frekvenser fra daTenTen20

Figur 3 viser de leksikalske frekvenser fra daTenTen20 fordelt på lydstruktur. De leksikalske frekvenser følger ikke helt samme mønster som ordoptællingerne ovenfor. De mange MATCH-ord er generelt set ikke højfrekvente, og den høje type-frekvens for MATCH matches således ikke af generelt høje token-frekvenser. Omvendt indeholder de små ordgrupper i datasættet (THRILLER, GANGSTER og

CREATIVE) generelt lavfrekvente ord, og type-frekvenser og token-frekvenser går således hånd i hånd i den henseende. Kombinationen af lav type-frekvens og token-frekvens for THRILLER-, GANGSTER- og CREATIVE-ord forudsiger at disse strukturer ikke har potentiale til at spille en stor rolle i dansk fonologi.

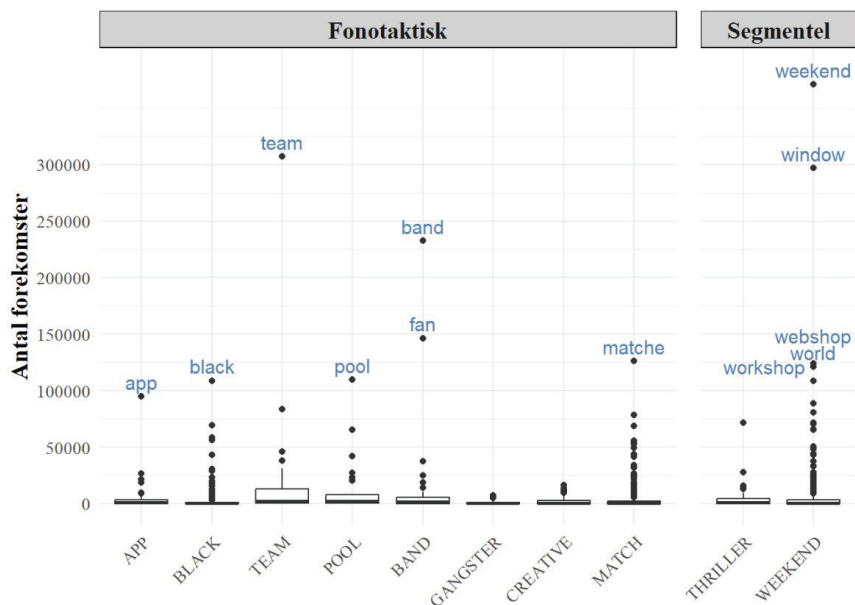

Figur 3. Leksikalske frekvenser fordelt på lydstruktur

Figur 4 viser de leksikalske frekvenser opdelt på understrukturer. Her går leksikalske frekvenser til dels hånd i hånd med ordoptællingerne: Datasættets TEAM-ord er generelt lidt mere frekvente end datasættets POOL- og BAND-ord, mens der ikke ser ud til at være nogen generel token-frekvensforskel på datasættets APP- og BLACK-ord.

Alle lydstrukturer og understrukturer på nær GANGSTER, CREATIVE og THRILLER har enkelte højfrekvente ord, markeret med *blå skrift* i Figur 3 og 4, nogle dog betydeligt mere frekvente end andre. Det kunne være interessant at undersøge sådanne ords psykologiske status: Behandler sprogbrugere dem som undtagelser fra systemet eller er de systemopbyggende? Dette vil kunne undersøges empirisk i et lytteeksperiment hvor forsøgspersonerne under tidspres

skal tage stilling til om ord med de forskellige lydstrukturer og varierende frekvens er eksisterende danske ord.

Figur 4. Leksikalske frekvenser fordelt på understruktur

4.3 De mest frekvente ord i datasættet

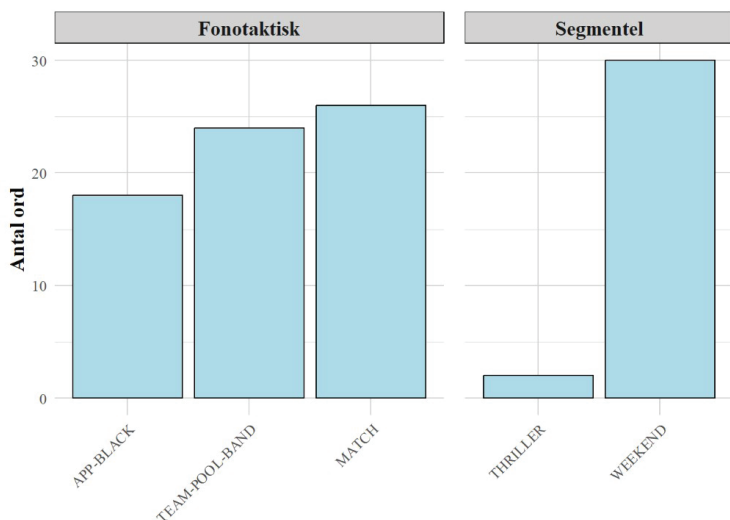
Tabel 2 viser de 10 mest frekvente ord med hver lydstruktur samt de 10 mest frekvente ord i det samlede datasæt. De 10 mest frekvente ord i det samlede datasæt fordeler sig på de tre lydstrukturer: WEEKEND, TEAM-POOL-BAND og MATCH.

APP-BLACK	TEAM-POOL-BAND	GANGSTER	CREATIVE
<i>feedback</i>	<i>team</i>	<i>gangster</i>	<i>creative</i>
<i>back</i>	<i>band</i>	<i>slang</i>	<i>move</i>
<i>jack</i>	<i>fan</i>	<i>ranking</i>	<i>wave</i>
<i>backup</i>	<i>pool</i>	<i>powerbank</i>	<i>executive</i>
<i>action</i>	<i>green</i>	<i>gangbang</i>	<i>five</i>
<i>snack</i>	<i>cool</i>	<i>cliffhanger</i>	<i>groove</i>
<i>access</i>	<i>free</i>	<i>thanksgiving</i>	<i>sleeve</i>

<i>hacker</i>	<i>food</i>	<i>spanking</i>	<i>leave</i>
<i>track</i>	<i>jeans</i>	<i>plank</i>	<i>alive</i>
<i>hacke</i>	<i>camp</i>	<i>tanktop</i>	<i>must-have</i>
MATCH	THRILLER	WEEKEND	SAMLET
<i>matche</i>	<i>with</i>	<i>weekend</i>	<i>weekend</i>
<i>management</i>	<i>bluetooth</i>	<i>window</i>	<i>team</i>
<i>match</i>	<i>thriller</i>	<i>webshop</i>	<i>window</i>
<i>beach</i>	<i>thing</i>	<i>world</i>	<i>band</i>
<i>research</i>	<i>earth</i>	<i>workshop</i>	<i>fan</i>
<i>flash</i>	<i>death</i>	<i>website</i>	<i>matche</i>
<i>image</i>	<i>everything</i>	<i>wifi</i>	<i>webshop</i>
<i>finish</i>	<i>smoothie</i>	<i>with</i>	<i>world</i>
<i>touch</i>	<i>thrash</i>	<i>web</i>	<i>pool</i>
<i>bush</i>	<i>nothing</i>	<i>websted</i>	<i>black</i>

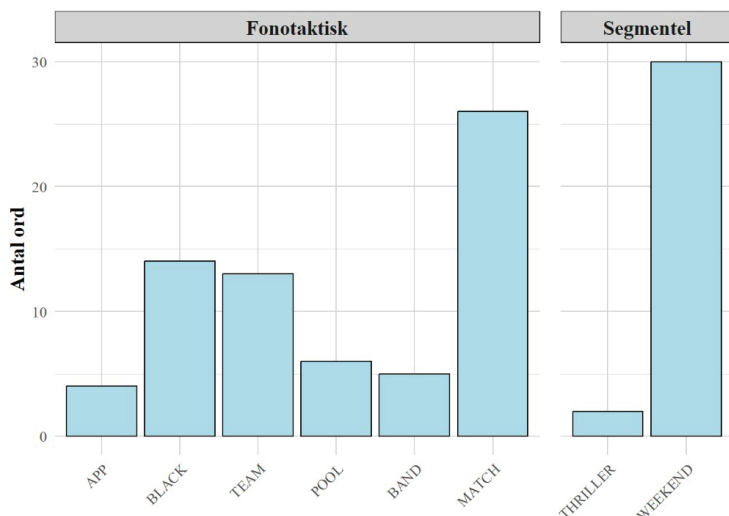
Tabel 2. De 10 mest frekvente ord inden for hver lydstruktur samt i det samlede datasæt

Figur 5 viser hvordan de 100 mest frekvente ord i datasættet fordeler sig på lydstrukturer, og Figur 6 viser hvordan de fordeler sig på understrukturer. Som forventet på baggrund af de generelt lave token-frekvenser for GANGSTER-, CREATIVE og THRILLER-ord, optræder GANGSTER og CREATIVE slet ikke blandt de 100 mest frekvente ord, mens THRILLER optræder med kun to ord. Derimod udgør WEEKEND næsten en tredjedel af de 100 mest frekvente ord, mens TEAM-POOL-BAND og MATCH begge udgør omkring en fjerdedel, og APP-BLACK udgør lidt under en femtedel. Den markant højere type-frekvens for MATCH i det samlede datasæt genfindes således ikke blandt de 100 mest frekvente ord pga. MATCH-ordenes generelt lave token-frekvenser. I det samlede datasæt var type-frekvensen for APP-BLACK højere end den for TEAM-POOL-BAND, mens det omvendte mønster kan observeres blandt de 100 mest frekvente ord. Dette hænger ligeledes sammen med de generelt højere token-frekvenser for TEAM-POOL-BAND-ord. Fordelingen på understrukturer inden for TEAM-POOL-BAND og APP-BLACK følger samme mønster som i det samlede datasæt.

Figur 5. Ordoptællinger blandt de 100 mest frekvente ord fordelt på lydstruktur

Som beskrevet ovenfor tyder frekvensforskningen på at type-frekvenser leder til grammatiske generaliseringer, og at man derfor kan forvente at nonsensord med indlånte lydstrukturer med høj type-frekvens vil opfattes som mere acceptable end nonsensord med indlånte lydstrukturer med lav type-frekvens. Hvad angår rigtige ord, spiller ordenes token-frekvenser også en rolle; man kan forestille sig at et ords token-frekvens er nødt til at nå over en vis tærskel for at kunne spille en psykologvistisk rolle som systemopbyggende element, og det er derfor muligt at type-frekvenser bør udregnes på baggrund af ord der når over denne tærskel for at have empirisk forklaringskraft. Jeg kunne således forestille mig at de mønstre, der optræder blandt de 100 mest frekvente ord i datasættet har større psykologvistisk relevans end de mønstre der optræder i det samlede datasæt. Dette leder til følgende justerede acceptabilitetshierarki for nonsensord med de relevante lydstrukturer: 1) WEEEEKEND, 2) MATCH og TEAM-POOL-BAND, 3) APP-BLACK samt 4) THRILLER, GANGSTER og CREATIVE. Også dette er et empirisk spørgsmål der kan efterprøves i et lytteeksperiment.

Figur 6. Ordoptællinger blandt de 100 mest frekvente ord fordelt på understruktur

Jeg har i denne artikel opstillet en række forudsigelser på baggrund af frekvensmønstre, men det er meget muligt at frekvensmønstre ikke er den eneste relevante parameter². Hvis vi overvejer de relevante lydstrukturer i et fonologisk og leksikalsk perspektiv, kan vi identificere en række andre faktorer der kunne spille ind på deres fonologisk status: Man kunne forestille sig 1) at segmentelle brud virker mere iørefaldende end fonotaktiske brud og at WEEKEND- og THRILLER-nonsensord derved er de mindst acceptable typer, samt 2) at acceptabiliteten af TEAM-POOL-BAND-nonsensord påvirkes positivt af apokobeudtaler af danske arveord som *huse*, *gale* og *lime* samt af danske arveord som *bark*. Sådanne indvendinger mod de frekvensbaserede forudsigelser gør blot resultaterne af de omtalte psykolingvistiske lytteeksperimenter endnu mere relevante.

² Tak til fagfællebedømmeren af denne artikel, Ruben Schachtenhaufen, for at minde mig om at inkludere fonologisk- og leksikalskbaserede indvendinger.

5. Sammenfatning

På baggrund af de observerede frekvensmønstre vil jeg argumentere for at ord med strukturer som dem i *app*, *black* osv. ikke bør behandles som en samlet gruppe i dansk fonologi, men at der er god grund til at tro at nogle af disse lydstrukturer opfattes som meget mere acceptable i dansk end andre. Mens postvokalisk finalt [v] som *creative*, lang vokal foran [ŋ] som i *gangster* og [θ] som i *thriller* nok bør betragtes som fremmedartede lydstrukturer i dansk ud fra en psykolingvistisk betragtning, bør man undersøge om [w] som i *weekend*, stavelsesfinalt [c] som i *match*, enstavelsesordsord med lang stødløs vokal som i *team*, *pool* og *band* samt kort [æ] foran labial eller velær tautosyllabisk konsonant som i henholdsvis *app* og *black* måske er acceptable lydstrukturer i dansk. Dette kan afprøves i psykolingvistiske lytteeksperimenter, hvor man også kan undersøge hvordan type-frekvenser og token-frekvenser spiller sammen i forhold til engelske låneords status i dansk fonologi. En sådan undersøgelse kan både bidrage til forståelsen af engelske låneords rolle i dansk fonologi samt til forståelsen af frekvensmåls rolle i låneordsfonologi generelt, begge relativt uudforskede felter.

Litteratur

- Albright, Adam & Hayes, Bruce (2003). Rules vs. analogy in English past tenses: A computational/experimental study. *Cognition*, 90, 119-161. [https://doi.org/10.1016/S0010-0277\(03\)00146-X](https://doi.org/10.1016/S0010-0277(03)00146-X)
- Bybee, Joan L. (1995). Regular morphology and the lexicon. *Language and Cognitive Processes* 10: 425-455. <https://doi.org/10.1080/01690969508407111>
- Bybee, Joan L. (2000). The phonology of the lexicon: Evidence from lexical diffusion. I Michael Barlow & Suzanne Kemmer (red.) *Usage-based models of language* (s. 65-85). Stanford: CSLI.
- Bybee, Joan L. (2002). Word frequency and context of use in the lexical diffusion of phonetically conditioned sound change. *Language Variation and Change*, 14, 261-290. <https://doi.org/10.1017/S0954394502143018>
- Bybee, Joan L. (2007). *Frequency of use and the organization of language*. Oxford: Oxford University Press.

- Carr, Philip (2013). *English Phonetics and Phonology: An introduction*. (2. udgave). Chichester: Wiley-Blackwell.
- Danesi, Marcel (1985). *Loanwords and Phonological Methodology*. Ville LaSalle, Quebec: Didier.
- Field, Frederic (2002). *Linguistic Borrowing in Bilingual Contexts*. Amsterdam: John Benjamins.
- Frisch, Stefan A. (2011). Frequency Effects. I Marc van Oostendorp, Colin J. Ewen, Elizabeth Hume & Keren Rice (red.), *The Blackwell Companion to Phonology* (s. 2172-2198). Chichester: Wiley-Blackwell.
- Frisch, Stefan A., Large Nathan R. & Pisoni, David B. (2000). Perception of wordlikeness: Effects of segment probability and length on the processing of nonwords. *Journal of Memory and Language*, 42, 481-496. <https://doi.org/10.1006/jmla.1999.2692>
- Gottlieb, Henrik, Andersen, Gisle, Busse, Ulrich, Mańczak-Wohlfeld, Elżbieta, Peterson, Elizabeth & Pulcini, Virginia (2018). Introducing and developing GLAD – The Global Anglicism Database Network. *The ESSE Messenger*, 27(2), 4-19.
- Graedler, Anne-Line (1995). *Morphological, Semantic and Functional Aspects of English Lexical Borrowings in Norwegian*. Disputats. Udgivet af Faculty of Arts, University of Oslo i 1998 som nr. 40 i serien Acta Humaniora.
- Grønnum, Nina (2005). *Fonetik og fonologi: almen og dansk*. (4. udgave). København: Akademisk Forlag.
- Grønnum, Nina (2007). *Rødgrød med fløde: en lille bog om dansk fonetik*. København: Akademisk Forlag.
- Heidemann Andersen, Margrethe (2007). Fonologisk og morfologisk tilpasning af importord i dansk talesprog. I Vibeke Sandersen og Jørgen Schack (red): *Dansk Sprognævn – godt og vel 50 år efter* (s. 22-36). Dansk Sprognævns Skrifter, 40. København: Dansk Sprognævn.
- Heidemann Andersen, Margrethe & Marianne Rathje (2008). Siger danskerne et fancy eller et fancyt bælte? Tilpasning af importord i dansk talesprog I: Pia Jarvad & Helge Omdal (red.): *Stuntman og andre importord i Norden. Om udtale og bøjning* (s. 9-26). Bind 7 i serien Moderne importord i språka i Norden. Oslo: Novus Forlag.
- Kang, Yoonjung (2011). Loanword Phonology. I Marc van Oostendorp, Colin J. Ewen, Elizabeth Hume & Keren Rice (red.), *The Blackwell Companion to Phonology* (s. 2293-2317). Chichester: Wiley-Blackwell.
- Kilgarrieff, Adam, Baisa, Vít, Bušta, Jan, Jakubiček, Miloš, Kovář, Vojtěch, Michelfeit, Jan, Rychlý, Pavel & Suchomel, Vít (2014). The Sketch Engine. Ten Years On. *Lexicography AsialeX*, 1, 7-36.
- Larsen, Fritz (1994). More than loan-words: English influence on Danish. *RASK – International journal of Language and Communication*, 1, 21-46.
- Linell, Per (1979). *Psychological Reality in Phonology*. Cambridge: Cambridge University Press
- Paradis, Carole & LaCharité, Darlene (1997). Preservation and minimality in loanword adaptation. *Journal of Linguistics*, 33, 379-430. <https://doi.org/10.1017/S0022226797006786>

- Paradis, Carole & LaCharité, Darlene (2011). Loanword Adaptation: From Lessons Learned to Findings. I John Goldsmith, Jason Riggle & Alan C. L. Yu. *The Handbook of Phonological Theory* (s. 751-778). (2. udgave). Chichester: Wiley-Blackwell.
- Petersen, Jan Heegård, Juul, Holger, Pharao Nicolai & Maegaard Marie (2021). *Udtalt – En Introduktion til Dansk Fonetik*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Pierrehumbert, Janet B. 2001. Exemplar dynamics: Word frequency, lenition and contrast. I Joan L. Bybee & Paul J. Hopper (red.), *Frequency and the Emergence of Linguistic Structure* (s. 137-157). Amsterdam: John Benjamins.
- Poplack, Shana, Sankoff, David & Miller, Christopher (1988). The social correlates and linguistic processes of lexical borrowing and assimilation. *Linguistics*, 26, 47-104. <https://doi.org/10.1515/ling.1988.26.1.47>
- Rathje, Marianne (2006). Hvordan udtales *weekend* i dag? I Jørgen Nørby Jensen, Ole Ravnholt & Jørgen Schack (red.), *Ordet fanger: Festskrift til Pia Jarvad i anledning af 60-års-dagen* (s. 169-176). Dansk Sprognævns skrifter 37. København: Dansk Sprognævn.
- Silverman, Daniel. (1992). Multiple scansion in loanword phonology: evidence from Cantonese. *Phonology*, 9(3), 289-328. <https://doi.org/10.1017/S0952675700001627>
- Schachtenhaufen, Ruben (2024). *Dansk Udtaleordbog*. København: Modersmål-Selskabet.
- Thøgersen, Jacob & Preisler, Bent (2023). Danskerne og det engelske sprog – dengang og nu. *NyS*, 64, 8-50. <https://doi.org/10.7146/nys.v1i64.141688>
- Vitevitch, Michael S. (2002). The influence of phonological similarity neighborhoods on speech production. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition*, 28, 735–747. <https://doi.org/10.1037/0278-7393.28.4.735>